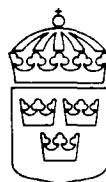


Konstitutionsutskottets betänkande

1988/89:KU22

Statligt partistöd



1988/89
KU22

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas det statliga stödet till de politiska partierna. Utskottet har tillstyrkt en uppräknig av stödet med ca 15 %. Tre reservationer och ett särskilt yttrande har avgetts.

ANDRA HUVUDTITELN

H4. Stöd till politiska partier

Budgetproposition 1988/89:100 bil. 4

I budgetpropositionen hemställs att riksdagen till *Stöd till politiska partier* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 115 000 000 kr.

Kompletteringsproposition 1988/89:150 bil. 3

I kompletteringspropositionen hemställs

1. att riksdagen antar följande inom justitiedepartementet upprättade förslag till lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier:

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier

Härigenom föreskrivs att 2, 6 och 8 §§ lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Partistöd utgår som mandatbidrag. Varje mandatbidrag utgör 239 000 kronor.

Partistöd utgår som mandatbidrag. Varje mandatbidrag utgör 274 850 kronor.

¹Lagen omtryckt 1987:876.

Parti som vid val till riksdagen fått minst 4 procent av rösterna i hela landet erhåller för varje år för vilket valet gäller ett helt grundstöd. Helt grundstöd utgör 4 174 000 kronor.

Parti som vid val till riksdagen fått minst 4 procent av rösterna i hela landet erhåller för varje år för vilket valet gäller ett helt grundstöd. Helt grundstöd utgör 4 800 000 kronor.

8 §

Parti som avses i 6 eller 7 § erhåller utöver grundstödet tilläggsstöd för varje år för vilket valet gäller med 11 650 kronor för varje vunnet mandat, om partiet är företrätt i regeringen, och annars med 17 459 kronor för varje vunnet mandat.

Parti som avses i 6 eller 7 § erhåller utöver grundstödet tilläggsstöd för varje år för vilket valet gäller med 13 400 kronor för varje vunnet mandat, om partiet är företrätt i regeringen och annars med 20 100 kronor för varje vunnet mandat.

Denna lag träder i kraft den 15 oktober 1989.

2. att riksdagen till *Stöd till politiska partier* för budgetåret 1989/90 utöver vad som föreslagits i proposition 1988/89:100 bil. 4 anvisar ett förslagsanslag på 17 200 000 kr.

Motionerna

Motioner med anledning av proposition 1988/89:150

1988/89:K16 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag angående partistödet.

1988/89:K17 av Elving Andersson (c) vari yrkas att riksdagen till Stöd för politiska partier för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 11 550 000 kr. utöver vad som regeringen föreslagit i proposition 1988/89:150 bil. 3.

1988/89:Fi60 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 5),

5. att riksdagen avslår regeringens förslag om lag om ändring i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier.

Motioner från allmänna motionstiden 1989

1988/89:K225 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2),

2. att riksdagen beslutar tillsätta en parlamentarisk utredning för att lägga förslag om ekonomiskt stöd till politiska partier enligt vad i motionen anförts.

1988/89:K823 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari med hänvisning till vad som anförts i motion 1988/89:U562 yrkas att riksdagen till politiska partier och andra berörda organisationer för information om EG för budgetåret 1989/90 anslår 20 000 000 kr.

1988/89:KU22

Utskottet

I budgetpropositionen hemställs att riksdagen anvisar 115 milj. kr. till statligt partistöd för budgetåret 1989/90. I kompletteringspropositionen hemställs att riksdagen till statligt partistöd för budgetåret 1989/90 utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen anvisar ett förslagsanslag på 17,2 milj. kr. Detta innebär en uppräknings med ca 15 %.

Kompletteringspropositionens förslag tas upp i tre följd-motioner. I motionerna K16 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) och Fi60 yrkande 5 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkas avslag på höjningen. I förstnämnda motion hävdas att förslaget är av det slaget att det inte bör tas upp i kompletteringspropositionen utan i budgetpropositionen. I båda motionerna anges som skäl för avslag bl.a. hänsynen till kraven på återhållsamhet för övriga grupper i samhället. I motion K17 av Elving Andersson (c) yrkas däremot att stödet höjs med 25 %, något som innebär att anslaget räknas upp med ca 11,5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit. Enligt motionen är det nödvändigt med denna nivå för att tillgodose partiernas behov för mandatperioden 1988–1991. I motion K16 framläggs vidare synpunkter på partistödets konstruktion, men något yrkande ställs inte i den delen.

I motion K225 yrkande 2 av Inger Schörling m.fl. (mp) från den allmänna motionstiden föreslås att en parlamentarisk utredning tillsätts för att se över reglerna i partistödslagen. Motionärerna anser att de nuvarande reglerna missgynnar nya partier. I ytterligare en motion från den allmänna motionstiden – motion K823 av Lars Werner m.fl. (vpk) – föreslås att riksdagen till politiska partier och andra berörda organisationer anslår 20 milj. kr. för information om EG.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen. Beträffande förslagen i kompletteringspropositionen får utskottet anföra följande. Avsikten med det statliga partistödet är att de politiska partierna skall garanteras tillräckliga resurser för sin opinionsbildande verksamhet. Vid partistödslagens tillkomst år 1972 förutsattes att stödet skulle omprövas med hänsyn till förändringar i penningvärdet (prop. 1972:126 s. 48–49). En sådan omprövning har också skett vid flera tillfällen, normalt vart tredje år och senast år 1987. Utskottet anser inte att det nu finns skäl att frångå denna ordning. Utskottet tillstyrker därför de framlagda propositionsförslagen. Motionerna K16, K17 och Fi60 yrkande 5 avstyrks. Någon översyn av reglerna i enlighet med vad som föreslås i motion K225 finner inte utskottet påkallad. Utskottet avstyrker därför även motion K225 yrkande 2. Med hänsyn till omfattningen av partistödet anser utskottet slutligen det inte erforderligt med ett särskilt anslag till information om EG. Utskottet avstyrker därför motion K823, vari föreslagits att 20 milj. kr. skall anslås för detta ändamål.

Utskottet hemställer

1. beträffande *statligt partistöd*
att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 bilaga 4 och till proposition 1988/89:150 bilaga 3 och med avslag på motionerna 1988/89:K16, 1988/89:K17 och 1988/89:Fi60 yrkande 5 *dels* antar i proposition 1988/89:150 framlagt lagförslag, *dels* till *Stöd till politiska partier* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 132 200 000 kr.,
2. beträffande *översyn av det statliga partistödet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:K225 yrkande 2,
3. beträffande *medel till information om EG*
att riksdagen avslår motion 1988/89:K823.

Stockholm den 25 maj 1989

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Catarina Rönnung (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Torgny Larsson (s), Ylva Annerstedt (fp), Bengt Kindbom (c), Bo Hammar (vpk), Hans Leghammar (mp), Ulla Pettersson (s), Rosa-Lill Wählstedt (s) och Stig Bertilsson (m).

Reservationer

1. Statligt partistöd (mom. 1)

Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Hans Leghammar (mp) och Stig Bertilsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Avsikten med" och slutar med "Fi60 yrkande 5 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt riksdagsordningen bör frågor typ partistöd ingå i budgetpropositionen och inte i kompletteringspropositionen. Vidare har regeringens huvudförslag i kompletteringspropositionen gått ut på att sätta svångrem på vanliga människors hushållsekonomi, med få eller inga besparingar i den offentliga sekorn. Utskottet anser därför att regeringens förslag om att höja partistödet med drygt 17 milj. kr. eller 15 % skall avslås. Motionerna Fi60 yrkande 5, och K16 tillstyrks.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *statligt partistöd*
att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 bil. 4 och till motionerna 1988/89:Fi60 yrkande 5 och 1988/89:K16 samt med avslag

på proposition 1988/89:150 bil. 3 och motion 1988/89:K17 till *Stöd till politiska partier* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 115 000 000 kr.

1988/89KU22

2. Översyn av det statliga partistödet (mom. 2)

Hans Leghammar (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Någon översyn" och slutar med "även motion K225 yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Vad gäller partistödet konstruktion delar utskottet i princip de synpunkter som framförts i motion K16 om att stödet bidrar till olika förutsättningar för partierna att bedriva sin politik. De stora partierna gynnas och de små missgynnas. Enligt utskottet är det viktigt att det skapas förutsättningar för samhälleligt stöd till nya rörelser som deltar i det politiska arbetet. Utskottet tillstyrker därför motion K225 yrkande 2 om tillsättande av en parlamentarisk utredning i enlighet med vad som anförs i motionen.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *översyn av det statliga partistödet*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:K225 yrkande 2 begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning för översyn av det statliga partistödet.

3. Information om EG (mom. 3)

Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "detta ändamål" bort ha följande lydelse:

Vad slutligen gäller motion K823 (vpk) får utskottet anföra följande. I den motionen anförs att det ur demokratisk synpunkt är nödvändigt att de politiska organisationerna och även andra berörda organisationer får ekonomisk möjlighet att skaffa sig information om vad som händer inom EG och i relationerna mellan Sverige och EG. Motionens förslag går ut på att 20 milj. kr. skall anslås för detta ändamål under budgetåret 1989/90. Enligt utskottet torde detta medföra behov av medel utanför partistödsanslaget som ju avser reguljära kostnader. Då de ekonomiska villkoren är en viktig förutsättning för partiernas möjligheter att följa utvecklingen av EG-frågan anser utskottet att ett tillfälligt anslag bör beviljas i enlighet med motionsförslaget. Det får ankomma på justitiedepartementet att utforma erforderliga regler för fördelning av medlen. Motion K823 tillstyrks.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *medel till information om EG*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:K823 till *politiska partier och andra berörda organisationer för information om EG* för budgetåret 1989/90 anvisar ett anslag på 20 000 000 kr.

Information om EG

Hans Leghammar (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna delar vpk:s krav på att det behövs en breddning av EG-informationen till vissa grupper i samhället och då främst till dem som är kritiska till riksdagens harmoniseringsbeslut våren 1988. Tyvärr befarar vi att det förslag som man har lagt i sin motion 1988/89:K823 cementerar de ekonomiska skillnader som redan finns mellan kritiska och positiva EG-grupper i samhället. Att sprida pengar till redan välförsedda intresseorganisationer är för oss slöseri med skattepengar.